

סג"ם אמסלם אליהו
13645
בן מרים ויעקב
נולד ב-1928
שרת בגדוד "ברק" (12)
נפל ב-י"ד בניסן תש"ח 23.4.1948
בקרבת על צמח.

אםسلم, אליהו

בן יעקב ומרים. נולד בשנת 1928 בטבריה. קיבל השכלה תיכונית ושנה אחת עשה בטכניון העברי בחיפה עוד בהיותו צעיר. לימים ה策רף לשורות ה"הגנה". בן 14 סיים קורס מפקדי כיתות בגדנ"ע וקיבל מחלקה נוער לאימון והדרכה. עמד בראש כיתה שלטה לביריה והיה מן האחרונים לעז ית הנקדזה.

את שנת שירותו, לאחר סיום בית הספר התיכון, עשה כמפקד פלוגת גדנ"ע בעמק הירדן ובגלייל התחתון. משחר נעוריו ספג אל קרבו אהבת מולדת, כמויה לחופש ונכונות ללחימה.

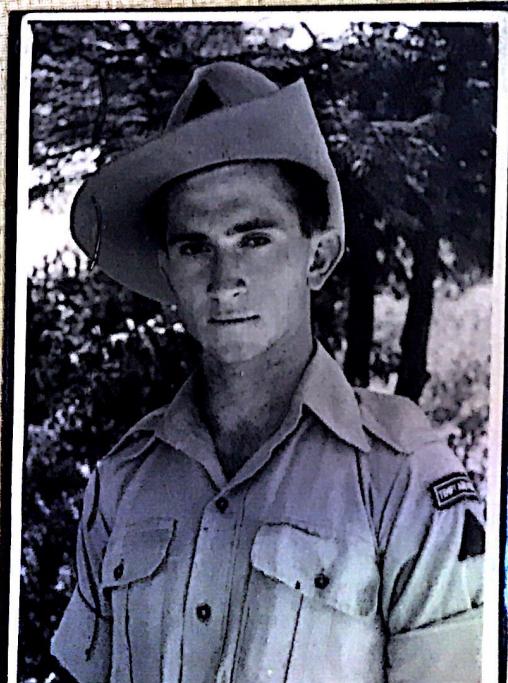
פעם, שנשקרה סכנת מסר לאחד מחבריו ב"הגנה", הסגיר עצמו לידי המשטרה הבריטית כדי לחפות עליו.

מיד עם פרוץ נחשול הדמים עזב את ספסל הלימודים בטכניון וה策רף לכוחות הלוחמים לשחרור חיפה כמפקד קטע.

בליל ה-23 באפריל 1948 נפל בקרב על צמח בעמק הירדן. למרות דאגתו הרבה למחלקו ותחיונתו, לא קיבל מקשריו קשר ולא רקטות. בסערת הקרב איבדו אליו ומחלקו את הקשר עם הפלוגה, וכיוון שלא קיבל פקודה נסיגה, הוסיף להילחם, בהיותו כבר מנוקט, עד הבוקר עם כמה מאנשיו מחלקו.

נקבר בטבריה. זכרו נפתח בטבריה על ידי חבריו בגדנ"ע מועדון בשם "בית אליהו".

אחרי מותו הוענקה לו דרגת סגן ראשון.

מחש'ח לחתמ'ה

מלוא 40 שנה לחטיבת גולני, לייסודה, לקיומה הרצוף כחטיבה חיה, מתחדשת, צעירה, רעננה וחוותה, החטיבה שרכשה ניסיון וחוכמת חיים עם השנים.

זהו ציון דרך ללוחמי גולני של היום, לדורות ששירתו בה ובזאתו לראשונה. כתמיד העבר משמש לנו סימן דרך לעתיד. אחותות הלוחמים הצמיחה חברות, עבר משותף החדר בנו הרגשת גאות, היינו שותפים למעשים גדולים וליצירה שיש לה המשך ורציפות, אומנם בתנאים הולכים ומשתנים אך ביטלה החולכת ועולה באופן תמידי. על מורשתנו חונכו בחטיבה דורות של ממשיכים – ולא רק בגולני.

אנו לוחמי דור תש"ח המייסדים, הראשונים, מתגאים באלה שבאו אחרינו. אנו מתגאים במעשייהם וברוחם, בדפים היפים מלאי מסירות הנפש וגבורה שהם רשותם בתולדות זה"ל והמדינה. כולנו יודעים את מפתatri הקרבנות של החטיבה בכל מערכות ישראל ובפערותה בין המלחמות. עם התארגנות אבאה הגנה לישראל לאחר מלחמת העצמאות, נשארה החטיבה גולני כחטיבה סדירה – לא מעט בזכות לוחמי החטיבה בימי תש"ח.

לא תיתכן הנצחה נאה יותר לדרכה של גולני במלחמות העצמאות מאשר המשך קיומה של החטיבה כמסגרת קולתת ומחנכת דורות של לוחמים צעירים – וביניהם בודאי לא מעט מהבנימים וגם מהנכדים של ראשוני החטיבה.

הינו שותפים פעילים ביצירת מורשת ובגיבושה הפקדנו אותה בידים נאמנות, טובות, מאומנות, ובועלות יכולת גבוהה יותר בזכות התפתחות והמציאות המתחדשת שבאו לאחר הדלות הגדולה.

בתקופתנו נוצרו ונtabשו ערכי יסוד, שעלייהם מחנכים את הלוחמים – ואף משגיאותינו למדנו.

רבים היו הנופלים והנפגעים במערכות החטיבה במלחמות העצמאות. רבים מלאה שיחד אתם יצאו ללחמה הזאת, אינם עוד איתנו. כל אנשי החטיבה בתש"ח – הבחורים והבחורות – השקיעו בתקופה ההיא מאמץ גופו ונפש עצומים. ושילומיהם : חלוקם הגדול ותוצאות המלחמה בצפון ובדרום.

לכל אחת מה�� ה"גנה" ו�� ה"גנה" ו�� ה"גנה" חפס מקום ראשון ביניהם. שקרו בראשית מלחמות העצמאות או במהלךה יש סימני היכר המאפיינים אותה. אין הערכה זו באה על מנת לעלות או להורד את ערכה של החטיבה זו לעומת אחרת. בנוסף לבניה המשותף כל החטיבה כמה והתגבשה בתנאי מרחב ומציאות יהודים, וכל זה יחד בודאי העשיר את בניין צבאיו.

בגליל החתון ובעמקים היה כור מהצתתה של החטיבה גולני. צמחנו מתחוך הנוף הזה ומורשתו. מרחבי הנגב הרחיבו את האופקים שלנו, שם התבגרנו. ההתיישבות בעמקים ובגליל – במושבות, בקיבוצים ובמושבים נתנה לחטיבה את צביונה המיחודה. היא הטביעה עליה את חותמה, ספוגנו ממנה את ערכיה, כאשר ארוגו ה"גנה" חפס מקום ראשון ביניהם.

הינו נאמנים לערכים, שקיבלו ממרחב צמיחתנו. היו בחטיבה מתכוונות עובד האדמה : עקשנות, הצמדות למשימה, שורשיות – שקט. לעובדי האדמה נוספו בבניין החטיבה ובמלחמותיה מכל חוגי היישוב : בני הערים והערים, שומרי המסורת, אנשי גח"ל ומה"ל, בעלי "אלטלנה" ואחרים.

בתקופה הראשונה האכזרית והמכרעת של המלחמה – החטיבה ומרחב העמקים והגליל על יישובי ותושביו היו גופ אחד.

ב-40 שנות קיומה של החטיבה עברו רבעות את שורתייה, ורבות המשפחות בארץ הקשורות בעץ הענף זהה, הירוק תמיד, בעל הגזע החזק והחסון, והשורשים העמוקים. עץ המתחדש תמיד, עץ גולני, עץ הזית, סמל לתקווה ולשלום....

"חטיבת הגליל והעמקים"

לימים הוועברה נפת תل-חי (וגודו "אלון") לאחוריות חטיבות "פתחה" ו"עוזה" שפעלו בגליל העליון המזרחי, ובחטיבת גולני הוקם גודו הי"ר נסתי, גודו "גונן", שאמר כך בתאוחר עם גודו "דורו", ובמקומם הוקם גודו הפשיטה הממוכן.

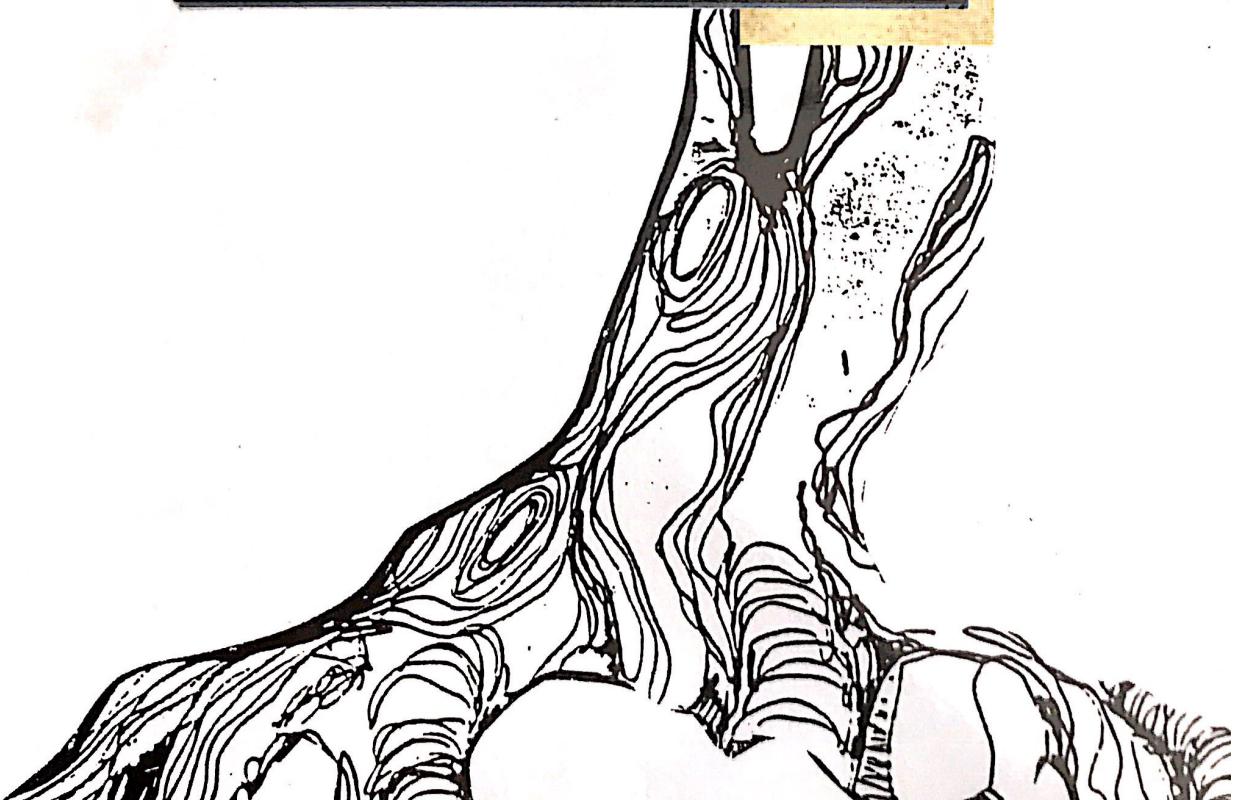
במשך עשרה חודשים ארוכים, מחרף תש"ח (פברואר 1948) ועד סתיו תש"ט (נובמבר 1948) כוונת חטיבת גולני, "חטיבת הגליל והעמקים" – עד שירדה לנגב בתום הקרבות בחורית הגזען. וזאת הייתה חטיבת שכתב עליה לימים רב-אלוף גיאל דין: "אחת הדוגמאות המואativas ביותר לתחביב הקמת צבא וגנה לישראל... דוגמא נאה ומאלאת לייצרת הכוח הצבאי, למקור שאיבתו: אהבת הארץ, הקשור לאדמות ורוח התרבות העקשנית המזינית את יישובינו החקלאים מן ראשוני המתישבים בגליל ועד לאחרון הקיבוצים בעמק..."

הקמת החטיבה – חורף תש"ח

ב-22 בפברואר 1948 הוקמה החטיבה גולני. עד מועד זה הייתה במרחב הצפון מסגרת חטיבתית אחת, "לבנוני", ומ้อม זה ואילך שתי חטיבות: חטיבה מס' 1 – חטיבת גולני, בmorrah אל מול גולן, וחטיבה מס' 2 – חטיבת כרמלי, במערב, בהרי הכרמל, חיפה, עמק זבולון והגליל המערבי.

כאשר הגיעו בשבוע האחרון של חודש פברואר 1948 משה (מנטג), איש מרחביה, ונחום גולן (שפיגל), איש כפר סאל, למושבה יבנאל בלב הגליל התהווון כדי להקים את מטה החטיבה, כל מרחב החטיבה 4 נפות: נפת תل חי בגליל העליון המזרחי, נפת כנרת בגליל התהווון ובעמק הירדן, נפת גלבוע בעמק חרוד ובעמק בית שאן ונפת ירושה המערבי ובהרי אפרים.

על בסיס אורי בטור 4 הנפה הלו והתגבשו ארבעת גודדי חיל השדה של חטיבת גולני בראשית דרכה: גודו "אלון" בנפת תل חי, גודו "ברק" בנפת כנרת, גודו "גדעון" בנפת גלבוע וגודו "דורו" בנפת ירושה.

המערכה על צמח

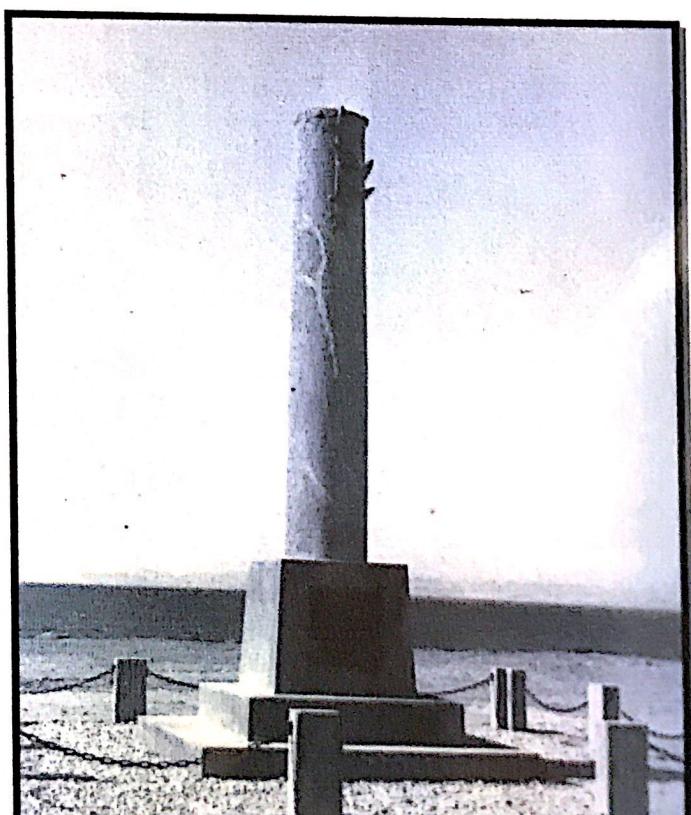
כיבוש טבריה הערבית פתח אפשרויות למלחמה-חנופה לטיhor מרוחב הגליל-התחתון. נפילו של הריכוז היהודי הגדול הדוחימה את שאר הכהרים וערערה את ביטחונם.

להלן-רוח תבוסתני נשתרך בתוכם. כל הכהרים הקטנים שבעמק-הירדן יושביה בטחו בבריטים, שישבו בקרבה, ובתגובה, שתגיעו אליו מסוריה. מאידך גיסא-קרב, יום הפינוי הבריטי, והיה צורך להבטיח את תפיסת עמדות המפתח ולטהר את המרחב הפנימי מכוחות אויבים לקרה ההתקומות העתידה עם צבאות המדיינות השכנות.

התקפה הראשונה על צמח, שנערכה ערבית פסח, הייתה פשיטה של פלוגה לערד, שהוזכרה לאלאץ' את ערבי צמח לעזוב את עירמתם אף בלי שתיכבש, אלא שהבריטים התערבו בקרב זה וכתוואה מכך נאלצו כוחותינו לסגת חזרה באבדות. העירה לא נכבשה.

ערב הפינוי הבריטי, 27.4.48, תפסו כוחות של החטיבה את תחנות-המשטרה שבמרחבה. אך בשתיים - באלו השוכנות על פתחינו של עמק-הירדן, - פרצו קרבנות. משטרת-צמח נכבשה מיד הערבים שחדרו לתוכה, ומיד לאחר מכן פונתה כל העיירה מתושביה, ואנו בקשר פתחו כוחות-הlgion בתקפה על המשק, לאחר שבנוין המשטרה נתפס ע"י חבריו.

האנדרטה בצמח... איז והיום

הפריצה הראושונה לעיריה צמח

בליל יג ניסן (22.4.1948) זהולט לתקוף את עצמה. משטרת אנגלית עדין שכנה בבניין המטה, ובערך השני, מזרחה לעמץ חנה העבא האנגלי. בסיס מחלקתו היה במנחמה. כל אנשי המחלקה היו ממוניטי תל אביב, פרט למפקדי הרכבות שעדיין לא הגיעו ושביביה ובמשך חודש ימים אימנו את המטיסים החווישים. רוב האנשי היו עד אז בוראים בדרכים קרב, ולא קל היה שתקופה קצרה להפוך בני עיר לאנשי שודה.

בערב ה-21.4.1948 חופיע אלינו אליז'ז אטסלט ז"ל. הוא כינס את המפקדים ובישר אותו על התקפה ועל חלקו בה. שמחנו על סופו סוף ניחח חלק של מושב בקרב. קור וחום עברונו, כאשר שקדנו על פרטי תפקידה של המחלקה, שוזטל עליו לכבות את הקטע משכונת מנשייה עד תחנת הרכבת. הרי לאנשים לא היה כל מושג בלחימה בשטח בני, ולא עוד אלא שזהי להם גם טבילה האש הדאשונה.

אליז'ז, שמונה כמפקד המחלקה לפועלה זו (עד כה לא הכרנו), ניגש לעובודה בהתלהבות ובכבוד ראש. העובודה הייתה רבה; לא נשאר לנו אלא יום המחרת בלבד. מהשכמת הבוקר החלו דאיומונים. אכן, נשאו בזכרוני זהה ומרץ שהושקעו בדבר. האנשים התאמנו, רצו וקבעו בתכניל הלש"ב. פרצו דלתות, זרקו רימונים לבתים ולאחר דגפץ קפצו פנימה ו"טאטו" את החדרים בצרורות מסطن. התרגילים נעשו בכפר ערבי עזוב. בתוי דמו התקפה לשטם אימון ולא היינו בטוחים כל עיקר, אם שוכן בו אויב ואם לא. יצאו ממקום כשלוחות עשן עלות מגנותיו. לכפר פנימה נועתה תוך תרגיל התקפה לשטם אימון ולא היינו בטוחים כל עיקר, אם שוכן בו אויב ואם לא. יצאו ממקום כשלוחות עשן עלות מגנותיו.

לפנות ערב. המחלקה מוכנה ליעאה. רק עתה נודע לאנשים מקום הפעולה, התכנית הכללית מוסברת לפני המפה. כל מ"כ מארגן את ביהתו, מחלק תפקודים ומסבירם. כל איש ידע את המטרה ואת שיטת הפעולה. האוטובוסים העמוסים יצאו באורות כבויים. מצלר רוחם של האנשים היה מרומם, הם שרדו חורש.

לאחד הקיבוצים – שער הנלן, מקום כינוס הפלוגה, – הופיעו מחלקות ואנשי מכל עבר. כובי פלדה לא היו להם, והחגר אף הוא לא התחאים. כל אחד דבריא עימיו את אשר היה לו. בקשיהם ניכרים הצלחות להציג מחסנית נוספת לטstan של'. – היפעל הכללי?

היבגור קפי'zmanה דמחננית ברגע המכרייע? התרוצכו המחשבות בקרבי. חולקה תחמושת נוספת, וניתנו פקודות אחרונות. בחדר האוכל הוגש תה חם, וידיים נפנסו. עודף אלינו חובש – יהודיה זוממן ז"ל. עדין הייתה לנו שות, וכל אחד השתרע על הדשא לנוח.

לבסוף נערך מפקד יעה, הכהן כלו נכון. השוררות הארוכות הללו לוזו ונעלמו בחושאי דרך השער אל תוך האFIELD.

כצללים התקדמנו איש אחר רעה, ללא קול, רק רחש קל נשמע באישות הרזה. הרימונים לחוץ בביס וחויכם היה פוצע את הרג'ל.

אליז'וז דמשיך לאמן את האנשיים והרצים לשמש בתפקידם, תוך כדי היליכה לקראות הפעולך.

הגענו למטע הבננות, - נקודות והיערכות. שאר היחסיות והחולו לנوع בכיוון צמו בשטח מישורי פתוח.

מטרתנו הייתה המזהזית ביותר, שכן נענו ימינה, וחנה... ירייה ואחריה באו רכבות מעמדות האויב. אי שם כבר חוץ הקרב, ואנו חולכים ומטקרים. דבוריים שמטטו ושרקו על פני השדות שלא מטרה, השורות פוזרו לשדרות, והוחיליט נודבגו, למעשה עזין טירונים היו. מבטי פחד נסבו אל המ"ב ואף על פי שהשכה הייתה, אפשר היה להבחין בפנים המעוטרים - מה לעשו?

האנשיים נתכופו, השרשת נצוףפה כצאן. כמה התקפידו בשעת האימונים על שמיוזם מרוחים - האם נשכח זבל?

המ"ב עזק: "ישרו! אל תחכופו! שימו רוחים! לכל הרוחות .." - האנשיים ציינו, ולאט לאט התרגלו, ולבט נרגע במקצת, אבל הקוחות נמשכה והלב והסף להלום.

העינו שדות חיטה גבוהים, ודרשות השיבולים החזק דמה כנסמע למחרוק. הלהה קדימה! הלוחמים כבד התקדמו ז קופים לעבר העמדות. מעד שמאל לא הכל היה בשורה: מ"ב התרגש ובהרימו את קולו יתר על המידה גילה את מקומנו לאויב.

בשלושים מטר מן בית הראשון - עמדת אויב, נערעה הביתה ונשתמזה לראשונה. חיכינו לכיתה השמאלית שתגיעה למקום. כיתה נ', ואלייז'וז עם מטה המחלקה, מאחורינו. הליה היה מהיר, ונראינו ברור לעני האויב. הצדורים עברו בין שורותינו והרכבו את העשבים. האנשיים שיקעו עצם בקרקע. מעולם לא התרפקו ככה על זארמה ולא נעמדו אל-כך עמוק.

הפליאתני צלילות הדעת למן שריקת הצדור הראשון. הביטחון וחוסר המחשבה על הבית... שכבנו והזמננו נדמה עלי כל כך ארון. היידיים לחזו בבדול והמתינו לפקודה. - "המקלע - אש!!" אחר כך הטעודה בית הפורעים עם המ"ב.

המ"ב נתהדק בגדר חוטי התיל מול העמדה, והדוקרים נגעו בבשו אך לבסוף נחלץ. העמדה נכבשה - בית, ועוד חצר. לבסוף החולו לפרוץ גם מן הצד השני, וכן שטפו את החזרות ופגעו בכל מי שפגשו בordan.

הריסות הכפר צמח

תיאור הקרב

הגענו לסוף מתרנו. בבעיטה חזקה נפתח שער החצר של הבית האחרון מול חנתן הרכבת, ניכר והיינו שעזבו אותו בבהלה: תרגולות קרכרו, חמוץ קטן וקתת עמדת בורה כנגדו.

המקלע הוכב. האנשי חולקו לאבטחה. גם הכיתה שמאלת הגעה ונתבססה. הכיתות שטוחות המשיכו להתקדם ולברר את הבתים. ביגניטים נתפסו העמדות שבתחנת הרכבת ע"י האויב. מקלע טרטר מתחתי לאחד הקرونוט. ברק אש נראה ברור, מקלענו ענה בתקיפות - העמדה נשתקה. אך נמשכה תזמורת היריות שבה התערבו לפטע פתאות קולות נפץ של חותמים. מה פשר הדבר? דאנגלים החערכו בקרבי!

הציפייה ארוכה. אכן הם אנסינו שציריכם היו להמשיך? – כל פקדת לא באה, ואין ידיעה... מFLAGHTנו הייחידה שהייתה ללא מכשיר אלחוט, וההראות ציריכות היו להגיע אליו דרך המחלקה שלחתה בגאנטו משמאלי...

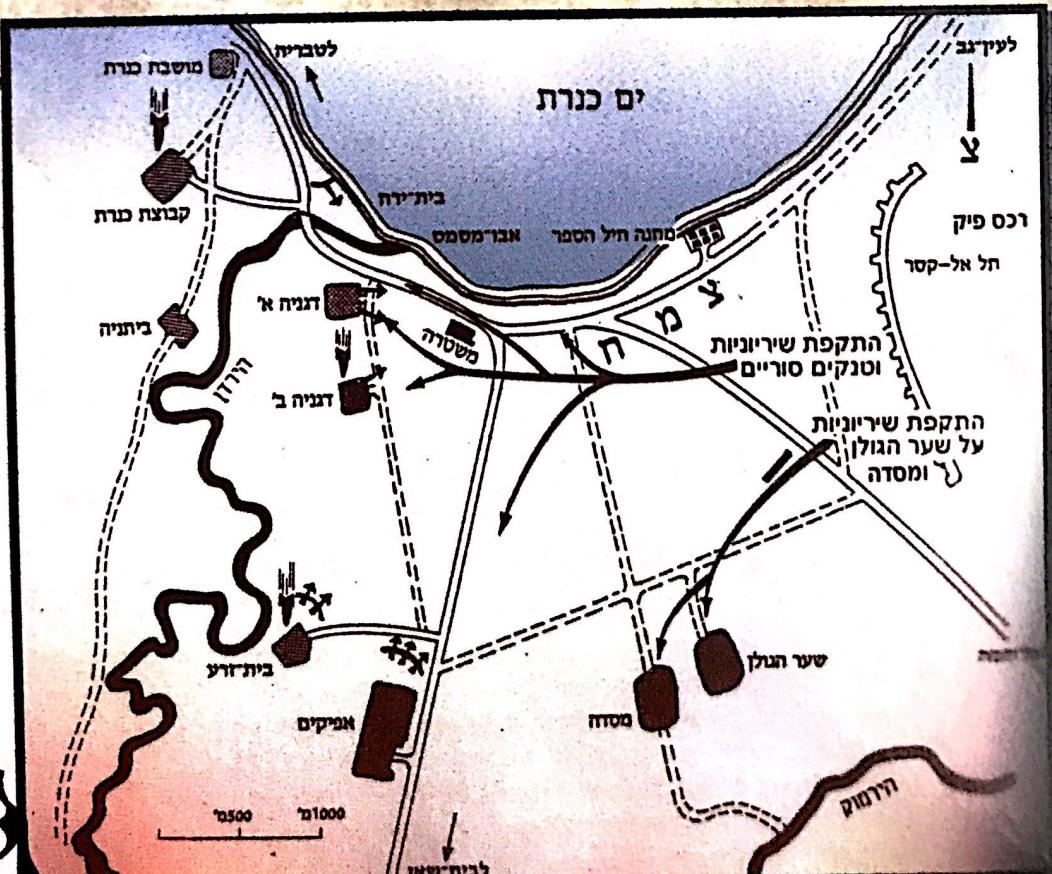
נשלח רץ. הוא לא חזר, נפל בדרך. צפינו. החששות גברו. אותה שעה לא ידענו כי נותרנו יהודים, כי הכוחות נסגו! אכן?

על אל'יהו רבעה אחירות רכת תוצאות, הוא לא רצה להפקיר בנסיבותיו את שאר זאנשיים, אך השחר ויה קרוב להאר, והוא החליט לסתגת!

נסוגנו מהיירות דרך הרחוב. מאחורינו נשמע עוד טרטר החיפוי. לפניינו כיתה אחת, פתאות נראו צללים חזורים לעברנו בצעקה: "אנו מכוחרים! מכוחרים!" לא היה פנאי לחשוב "אין דרך לשוב" – עברה המחשבה. "יש לפרק בהירות! אסור לאבד זמן".

אנו רצים, לקרהנו מופעים ערבים. המ"כ שבראשית הכיתה נעזר, צורר כדורים ניתז לעברים, והם חוזרים במרוצת בהלה. אנו מזוקים קדימה. עד צורר ואנו בתוך התעללה האנט-טנקית. עתה דין היה לפעול במהירות. אך השאר נשתחוו, משומם מה. צעקו בכל כוחנו: "מהרו! עברו!" וכאשר התחילו לעبور מקצה הרחוב לכיוון התעללהcosa השטח באש קטלנית. האנשיים עלו לказזה התעללה ונעו ממש כמיואשים. היום התחילה להאר, אי אפשר היה לברר מי חסר, וכאשר ניתנה הפקודה לסגת – ידעת, כי יש לסתגת מתעללה ישירה זו, שאין לשאות בה עוד, פון תיאפר לcker לכל השורי בה. המקלע נצווה לחפות על הנסיגת. המלענים טיפסו בקושי על קיר תלול. למעטה שרכו הcadors באל'יהו מפסיק.

המ"כ נשאר איתם וצדדים והמקלע הריק צוררי צדרות. כשתרכזו במקומות מבטחים, ונערך המפקד, נתרבר שחשרו שבעה מן הלוחמים וביניהם אל'יהו אמסלם. הם לא חזרו אליו עוד.

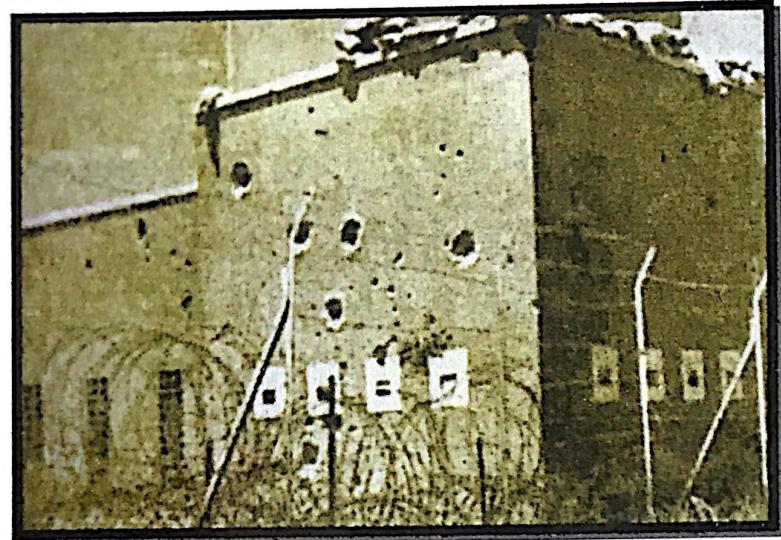
יום המזרח

- 8-18.4.1948 : *המערכה בטבריה.
 : 20.4.1948 : ערביי-קדиш, השוכנים למרחק 2 ק"מ על הרכס שמצפון למושבה כנרת פינו את כפרם
 ועברו לצמח.
- * 3 מכוניות ערביות טענו מצרכים הווחמו על ידי אנשינו בקרבת עפולת : 22.4.1948
 * מג'דל הערבית, על אם דרך לגיל הعلין, פונמה מתושבייה הערבים; בכפר הווחמו 12 : 23.4.1948
 רובים. ביום ההוא פונה גם הכפר עבודה, השוכן מערבית לבית ורע. תושבי שען
 הכהרים עברו לעבר הירדן.
 *יחידות "ברק" תקפו בלילה את צמח מצד דרום. האבעה הבריטי הוזנה במשטרת התערכ בקרב, ואנשינו נסגו מן הכפר באבדות. עם זאת – הchallenge תנועת בריווה ערבית, בעיקר של נשים וילדים, לעבר אל-חמה.

העירה צמח

המשטרה בצמח

תחנת הרכבת בצמח

אליהו אמלט ז"ל - קיצור תולדות חיים

נולד בטבריה בן שני במשפחה בת 7 ילדים, אבא עובד עירייה בתפקיד בכיר אמא עקרת בית, חנוך עזרה לזרת, אהבת מולדת. דרישות עצמיות גבוהות. גמר לימודים יסודיים, תיכוניים, והתחיל ללמידה בטכניון ובאמצע השלישי נקרא לצורף אל הכוחות הלוחמים לשחרור חיפה.

עוד בשחר נעוריו הצורף אל ההגנה. בגיל 14 סייםקורס מ"כ גדרי"ע והיה מפקץ מחלקת. הוא עמד בראש כתת שלטה לבוריה והיה מן האחרונים לעזבotta. הוא היה מסור לאין שoor, אחראי, כאשר נשקפה סכנה לנפילת חבר בידי המשטרה הבריטי הסגיר את עצמו תחתיו. הוא עברקורס המ"מ הראשון שנערך בליל ט'ו בניסן 1948. 23.4.1948 יצא אליו כמפקץ מחלקת. לרוב ממנו לא שב. כיוון שלא קיבל אליו פקודת נסיגת המשיך להלחם כל הלילה. תוך דקotas במטרה הוא ניסה להבקיע דרך לאנשיו. תחת אש התופת בקרב הנסיגת היה המאסף, ונפל ביחד עט כמה מפקדיו.

חבריו התקימו לזכרו מועדון גדרי"ע הנושא את שמו בית אליהו.

יהי זכרו ברוך !

לזכר

יזכר עם ישראל את בניו ובנומיו
אשר חרפו נפשם במאבק על הארץ בדרך
וזאת חיליב צבא-הגנה-ליישראַל
אשר נפלו במלחמות ישראל.

יזכר ישראל ויתברך בורעך
ויאבל על זיו העולמים ויחמדת הגבורה.
וקדשת הרצון ומסירות הנפש
אשר נספה במערכות הכבדות.

יהיו גבורי הדרור והנצחון
האמנים והאמיצים
חתומים לבן ישראל לדור דור.

